

HVORFOR MÅ VI ENDRE TILBUDS- OG SKOLESTRUKTUREN I TRØNDELAG?

Færre unge

Fram mot 2040 blir det cirka 2000 færre 16-18-åringer i Trøndelag. Dette er like mange elever som det går ved til sammen to store, eller over ti små, videregående skoler.

Mindre penger

Færre elever betyr at fylkeskommunen får mindre penger til å drive skole. Fra 2029 har vi 118 millioner kroner mindre i året til å drive de videregående skolene. 77 millioner av disse kronene skal vi spare inn gjennom skoletilbud og elevtallsreduksjon. Hvis vi ser helt fram mot 2040, er beløpet vi mister betydelig større.

Hvordan kan vi, innenfor disse rammene, organisere skolene våre slik at:

- ungdommene får et best mulig tilbud?
- skolene beholder gode fagmiljøer?
- samfunnet får den kompetansen arbeidslivet trenger?

Nedenfor finner du to korte oppsummeringer av løsningene vi ser på. Den ene gjelder endringer fram mot 2029, og den andre gjelder utviklingen fram mot 2040. Til slutt i dokumentet er det noen spørsmål vi ønsker innspill på i folkemøtet.

Tilpasning av opplæringstilbudet fram mot 2029

Med strammere økonomiske rammer må skoledriften bli mer effektiv i årene som kommer. Vi skal fortsatt gi et tilbud til like mange elever som i dag, men det må koste mindre per elev.

For å få til dette, ser vi på to hovedgrep:

- **Fullere klasser:** I dag får skoler med små klasser ekstra penger for å kompensere for at klassene ikke er fulle. Ved å fylle opp klassene bedre, reduserer vi behovet for disse ekstratilkuddene. Dette kan vi oppnå ved å:

- Ha færre skoler med samme tilbud, slik at klassene blir større.
  - Innføre strengere krav til hvor mange elever som må til for å starte opp en klasse.
  - Slå sammen administrasjonen ved noen av skolene, men fortsatt ha undervisning ved alle skolesteder. Da kan tilbudene fordeles bedre mellom skolestedene.
- **Redusere kostnadene på dyre tilbud:** Noen utdanningsløp koster mer enn studieforberedende fag. Dette gjelder hovedsakelig musikk, ekstra satsing på idrett, og yrkesfag.

Her er noen forslag til hvordan vi kan redusere kostnadene pr elev:

- **Vi har to alternativer for musikk:** Vi kan redusere summen skolen får per elev. Da kan tilbudet bestå, men det kan gå utover kvaliteten på den praktiske undervisningen. Det andre alternativet er å legge ned to musikktilbud i fylket. Da beholder vi kvaliteten, men færre elever får tilbudet.
- **Idrett:** Vi foreslår å opprettholde idrettsfag ved de skolene som har dette utdanningstilbudet i dag, med både bredde- og toppidrettstilbud. I Trøndelag har noen av skolene som tilbyr idrettsfag også en egen idrettssatsing. Satsinga heter spisset toppidrett og er ikke lovpålagt. Vi foreslår å fortsette denne satsinga, men å redusere kostnadene. Dette betyr en tydeligere rollefordeling mellom hva som er skolens ansvar og idrettens ansvar. Det som skjer utenfor skolens regi, blir idrettens ansvar.
- **Yrkesfag:** Vi foreslår å jobbe for å få flere til å velge studieforberedende utdanningsprogram. Det er to grunner til dette:
  - Det er store forskjeller mellom regionene. Noen regioner trenger flere som velger studieforberedende for å opprettholde tilbudet, og for å sikre rekruttering til yrker som lærere, sykepleiere og sivilingeniører.
  - Yrkesfag og opplæring i bedrift koster mer enn studiespesialisering.

Skole- og tilbudsstruktur fram mot 2040

Når vi ser fram mot 2040, vil vi få en betydelig elevtallsnedgang. Dette vil merkes i hele fylket, men særlig i regionene Innherred, Trøndelag sørvest, Fosen og Værnes. Når det blir færre ungdommer, kan det bli for få søkere til å starte opp klasser.

Når antall 16-18-åringer reduseres, vil fylkeskommunen også få en betydelig inntektsreduksjon. Vi anslår at denne reduksjonen utgjør cirka 45 millioner kroner hvert år i perioden 2029-2040, og det utgjør til sammen over en halv milliard kroner. Dette er usikre tall i og med at vi legger et 14-årsperspektiv til grunn, men vi er sikre på at elev- og inntektsreduksjonen samlet sett gjør det nødvendig med store strukturelle endringer.

For å skape forutsigbarhet for både elever og arbeidsliv, må vi vurdere større strukturelle grep:

- **Samle tilbud på færre steder:** I stedet for å fordele tilbudene utover mange skoler med få elever på hvert sted, kan vi samle dem. Da sikrer vi at klassene starter opp, og at skolene får fulle klasser og gode fagmiljøer.
- **Slå sammen skoler administrativt:** Der elevnedgangen er mellom fem og ti prosent, kan to skolesteder få felles ledelse og rektor. Da kan skolen dele på ressurser og lærere, og sammen tilby flere fag. Dette blir spesielt viktig fram mot 2040.
- **Skolenedleggelse:** Når elevtallet i en region reduseres dramatisk, blir det mye ledig areal som ikke blir brukt. Det er dyrt å drifte og varme opp bygninger med flere tomme rom. Pengene kan i stedet brukes på lærere og god opplæring. En betydelig elevtallsreduksjon i en region vil også føre til få tilbud pr. skole og små fagmiljø. I noen regioner kan det derfor bli nødvendig å legge ned skolesteder og samle elevene ved færre skoler. Dette gir en mer stabil og forutsigbar skole- og tilbudsstruktur for ungdommene og arbeidslivet.

Samfunnsmessige konsekvenser og elevens beste

Endringer i skolestrukturen påvirker mer enn budsjetter og timeplaner. De påvirker også hverdagen til ungdommene våre og framtida til lokalsamfunnene i Trøndelag. Vi har derfor laget en oversikt over de viktigste konsekvensene vi må vurdere.

Mulige konsekvenser for elevene:

- **Økt reisetid og skyss:** Enkelte elever vil få lengre reisevei til skolen enn i dag.
- **Flere på hybel?** I regioner med store avstander kan samling av tilbud føre til at flere må flytte på hybel. I regionene der det er mest aktuelt med skolenedleggelse, er avstandene korte. Antallet hybelboere vil derfor antakelig ikke øke mye.
- **Særskilte tiltak:** Dersom skoler i områder med lange avstander legges ned, må det vurderes egne tiltak for å ivareta de elevene som blir hardest rammet.
- **Større og sterkere fagmiljøer:** Ved å samle elever og lærere på færre steder, legger vi til rette for større fagmiljøer med bedre tilgang på vikarer og bedre muligheter til faglig samarbeid i opplæringen.
- **Mer forutsigbart tilbud:** Når flere elever samles om de samme tilbudene, reduseres risikoen for at fag eller tilbud ikke kommer i gang på grunn av for få søkere.
- **Bredere utvalg av fag:** En sammenslått skole vil ofte ha mulighet til å tilby en større bredde i programfag enn det to mindre skoler ville klart hver for seg.
- **Mer ressurser til undervisning:** Ved å bruke mindre penger på å drifte og vedlikeholde halvtomme skolebygg, kan mer av de økonomiske midlene frigjøres til selve undervisningen.
- **Stabil tilbudsstruktur:** En mer forutsigbar struktur gjør at tilbudene blir mer relevante og stabile over tid, noe som gir trygghet for elevenes skolevalg.

Virkningene for elevene kan bli forskjellige fra region til region.

Mulige konsekvenser for lokalsamfunnet og regionen:

- **Arbeidsplasser og boligmarked:** En skolenedleggelse kan påvirke det lokale arbeidsmarkedet og gjøre det mindre attraktivt å bosette seg i området.
- **Identitet og tilhørighet:** Skolen er viktig for innbyggernes følelse av identitet og tilhørighet til hjemlassen sin. En skolenedleggelse kan derfor bidra til å redusere folks lyst til å bo der.
- **Kulturliv og frivillighet:** Elever fra skolenes kulturtilbud blir ofte viktige personer i det lokale kulturlivet og i frivilligheten. Forsvinner slike tilbud, kan lokalsamfunnet få et dårligere kulturtilbud, som igjen kan redusere folks lyst til å bo der.
- **Attraktive regionsentre:** Det skal prioriteres å skape attraktive sentre i hele fylket for å møte globale trender som sentralisering og urbanisering. Ved å samle tilbudene får vi knutepunkter med kort vei mellom bolig, jobb og viktige tjenester, samtidig som vi sikrer god kontakt med bygdene rundt.
- **Riktig kompetanse til det lokale arbeidslivet:** En justert tilbudsstruktur bidrar til en tilbudsbredde som dekker det lokale arbeidslivets kompetansebehov. Det bidrar også til å dekke behovet for lære plasser i regionen.
- **Frigjøring av viktig arbeidskraft:** Samfunnet vil mangle arbeidskraft i framtida, blant annet fordi det blir flere eldre og færre unge. Det er derfor behov for omstilling, også i fylkeskommunen. Ved å redusere antall ansatte, i dette tilfellet antall skoleansatte, bidrar vi til å frigjøre ressurser til andre sektorer, for eksempel til omsorgsoppgaver i kommunene.

Det kommer til å bli færre ungdommer i Trøndelag, og vi kommer til å få mindre penger til å drive skole for. Målet vårt med folkemøtene er å finne løsninger som balanserer lokalsamfunnets behov og ønsker med elevenes rett til et bredt, stabilt og trygt opplæringstilbud for framtiden.

Spørsmål til folkemøtet

- Fra 2029 må fylkeskommunen bruke 118 millioner kroner mindre per år enn vi gjør i dag. 77 millioner av dem skal vi ta inn gjennom skoletilbud og elevtallsreduksjon.
  - Hva tenker du om forslagene til innsparing på kostbare tilbud som musikk, spisset toppidrett og yrkesfag?
  - Har du forslag til alternative løsninger innenfor opplæringstilbudet? Nevn gjerne konkrete eksempler.
- Ett av de viktigste målene med videregående opplæring er at samfunnet og arbeidslivet skal få den kompetansen det er behov for.
  - Hvordan kan vi sikre at din region og din bransje får tilgang til nødvendig arbeidskraft og kompetanse med synkende ungdomskull?
  - Har du forslag til alternative løsninger innenfor opplæringstilbudet? Nevn gjerne konkrete eksempler.
- Hvordan skal vi sikre at vi ivaretar elevens beste når det gjennomføres endringer i det videregående opplæringstilbudet?
  - Er det spesielle elevgrupper eller geografiske områder som bør ivaretas særskilt?
  - Har du forslag til alternative løsninger innenfor opplæringstilbudet? Nevn gjerne konkrete eksempler.
- I perioden fram mot 2040 blir det 2000 færre ungdommer i alderen 16 – 18 år. Dette kan gjøre det nødvendig å redusere antall skoler/skolesteder.
  - Hva tenker du om forslaget om å slå sammen skoler administrativt, men opprettholde skolestedene?
  - Hva tenker du om å legge ned enkeltskole(r) i din region? Har du alternative forslag til løsning?

Videre prosess

- Vi sender i tillegg ut en åpen høring i juni, med svarfrist i september.
- Den politiske saken som beskriver veien videre etter innspillene, blir lagt fram for fylkespolitikkerne i november og desember 2026.
- Vi jobber videre med saken i 2027, og da særlig perspektivet fram mot 2040.

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

WWW.trondelagfylke.no